

11. — *Defectus tituli canonici pro ordinatione in sacris* (1).

584. Ne umquam accidat, quod necessitas clericos in sacris ordinibus constitutos pro vita sustentanda impellat emendicare aut viles artes exercere cum magno dignitatis clericalis dedecore, Ecclesia statuit neminem ad sacrum subdiaconatus ordinem esse promovendum *sine titulo*, idest sine cautione sufficientis et perpetuae sustentationis (2). Canones qui id continent, infra relatos habes. Unica est exceptio in nonnullorum auctorum sententia putantium episcopum proprium ratione familiaritatis posse suum familiarem acolythum ad subdiaconatus ordinem promovere sine titulo, locum tituli tenente beneficio quod infra mensem eidem conferre debet, ut alias exponemus (3). Hanc exceptionem non omnes admittunt; sed ipsa tum intrinsece, tum extrinsece probabilis videtur, quod satis est ut in praxi teneri valeat. Olim titulus erat necessarius etiam pro ordinibus minoribus et prima tonsura (n. 579); sed hodie requiritur tantum pro ordinibus majoribus, ut patebit ex dicendis: quae limitatio « peut être comptée au nombre des causes les plus actives de la dépréciation où tombèrent plus tard les ordres inférieurs, et qui firent abandonner peu à peu aux simples laïques les fonctions de ces ordres »; Phillips, *op. cit.*, tom. I, § 57. Imo canones non solum praescripserunt in genere titulum esse necessarium pro ordinatione in sacris, sed etiam determinaverunt titulos idoneos, ita ut ii tantum et non alii admitti possint; qui proinde, canonum statutis undequaque conformes, dicuntur *tituli canonici*.

Nostrum est hos canonicos titulos pro ordinatione in sacris describere.

585. Ante omnia animadvertimus titulum in jure canonico plures habere sensus, quos ita exponit Glossa, in *cap.*

(1) Vide in *Alleg. I* instructionem S. C. de Prop. Fide, 17 Apr. 1871.

(2) Schmalz., I, XI, n. 52. Melius titulus ordinationis diceretur id quod honestam perpetuamque sustentationem promotum praebet.

(3) Honorante, *cap. I, not. XI in fine*; Vasquez, p. 3, tom. 3, disp. 245, n. 49.

54, *De electione etc., v. intitulatum*: « Titulus quandoque dicitur *signum*, ut c. 16, q. 6, c. *Consuetudo*. Et dicitur titulus omnis causa acquirendi domini, ut titulus pro emptore, pro donato, pro haerede, pro suo, pro dote, pro legato, pro derelicto; unde dicitur quod in praescriptionibus ecclesiasticis bona fides et justus titulus exiguntur, *tit. De praescript., c. Si diligenti*, et qui aliquem talem habet titulum, habet causam praescribendi. Item dicitur titulus *ipsa ecclesia*, ut titulus S. Petri. Unde singuli tantum clerici per singulos tantum titulos sunt ponendi, id est ecclesias, 80 *dist., c. Episcopi*. Unde in ordinationibus, quando vocantur clerici, dicitur: *Talis ad titulum talis plebis*. Item titulus dicitur clericatus vel canonicatus in aliqua ecclesia; unde dicitur intitulari idest in clericari, vel canonicari. Et dicitur titulus quilibet ordo ecclesiasticus, et quaelibet dignitas, vel praelatio. Unde dicitur quis intitulari in aliqua ecclesia, idest ordinari vel praefici, 10 *dist., c. Sanctorum* ». Ceteris omissis, ad rem nostram faciunt tantum tertius et quartus sensus. Sed haec melius declaranda sunt et complenda, relatis mutationibus decursu temporum factis in hac materia.

586. Titulus ordinationis *regularium* semper fuit *monasterium*, de quo in *can. 6* concilii Chalcedonensis (n. 579), seu ut hodie dicitur, fuit *titulus paupertatis* vel *professionis religiosae*, vi cujus ipsa religio tenetur necessaria ordinato subministrare.

587. Nomine vero *regularium* intelliguntur professi votorum solemnium, ut constat ex S. Pii V const. *Romanus Pontifex*, diei 14 Oct. 1568. Hinc titulo paupertatis nequeunt in sacris ordinari novitii qui in omnibus, quoad ordinationem, aequiparantur saecularibus, salvo privilegio particulari instituti regularis. Item nec professi votorum simplicium triennialium in ordinibus religiosis cum votis solemnibus. Id jam edixerat Pius IX in declaratione diei 12 Jun. 1858, sub n. VII: « Superiores regulares ad quos spectat, concedere poterunt hujusmodi professis litteras dimissorias dumtaxat ad primam tonsuram et ad ordines minores, servatis tamen de jure servandis, et praesertim quae circa or-

dinationes regularium ab Apostolica Sede praescripta sunt ». Et clarius propositis dubiis ab archiepiscopo Mexicano : « 1° Possuntne novitii post emissa vota simplicia ante emissionem solemnium ad sacros ordines promoveri titulo paupertatis, non obstante const. *Romanus* S. Pii V, die 12 Oct. 1568 in lucem edita?... 4° Si novitii post emissa vota simplicia aut dimittantur e religione, aut haec ab ipsis mobilitate animi relinquatur, quid cum eis agere debet Ordinarius, si aut ad sacros ordines, aut ad matrimonium forsitan aspirent? » S. C. EE. et RR., die 20 Jan. 1860, reposuit : « Ad 1um : negative quoad ordines sacros... Ad 4um : si professi votorum simplicium sive per dimissionem ab ordine, sive per apostolicam dispensationem ab emissis votis soluti fuerint, se gerat (episcopus) cum illis, prout cum ceteris suis dioecesanis sese gerere debet ». Et eadem die 20 Jan. 1860 eadem S. C. rescripsit episcopo Melitensi hos professos ab ordine dimissos non posse ad ordines sacros promoveri, nisi praescriptum (saecularibus) titulum habeant. Tandem nec professi votorum simplicium in institutis religiosis cum votis simplicibus ordinari in sacris possunt titulo paupertatis. Non pauca ex istiusmodi institutis habent a Sede Apostolica privilegium seu indultum ut eorum professi ordinari in sacris valeant titulo *mensae communis*, aut titulo *congregationis*, aut titulo *missionis*, qui respondent titulo *paupertatis* institutorum regularium cum votis solemnibus. Ii autem tituli illis tantum inservire possunt qui vota quidem simplicia sed perpetua jam emisissent et proprio instituto stabiliter aggregati sunt; vel qui saltem per triennium permanserunt in votis simplicibus temporaneis quoad ea instituta quae ultra triennium perpetuam differunt professionem.

588. Haec confirmat et tradit auctoritate Summi Pontificis S. C. EE. et RR. in recenti decreto diei 4 Nov. 1892, addens quid juris si professus ex instituto regulari discedat aut dimittatur. Hoc decretum non videtur applicari Societati Jesu, quae specialibus gaudet privilegiis. Praestat illud ex integro referre :

« Auctis admodum ex singulari Dei beneficio votorum simplicium Institutis, uti multa inde bona oriuntur, ita aliqua

parit incommoda facilis alumnorum hujusmodi societatum egressus, et consequens, ex jure constituto, regressus in dioecesim originis. Haec autem graviora efficit temporalium bonorum inopia qua nunc Ecclesia premitur, unde Episcopi saepe providere nequeunt ut illi vitam honeste traducant. Haec, aliaque id genus, etiam de alumnis Ordinum votorum solemnium, perpendentes nonnulli sacri locorum antistites, pro ecclesiastici ordinis decore et fidelium aedificatione, ab Apostolica Sede enixis precibus postularunt, remedium aliquod adhiberi. Cum ergo totum negotium SS. D. N. Leo PP. XIII detulisset Sacrae huic Congregationi Episcoporum et Regularium Negotiis et Consultationibus praepositae, Emi Patres in conventu plenario habito in Vaticanis aedibus die 29 mens. Aug. anni 1892, praevio maturo examine ac discussione, perpensaque universa rei ratione, opportunas edere censuerunt dispositiones per generale decretum ubique locorum perpetuis futuris temporibus servandas. Quas cum SS. D. N. in Audientia die 23 Sept. hujus anni 1892 in scripto Secretario benigne impertita probare et confirmare dignatus fuerit, ea quae sequuntur per praesens decretum apostolica auctoritate statuuntur et decernuntur.

» I. Firmis remanentibus constitutione S. Pii V diei 14 Oct. anni 1568, incipient. *Romanus Pontifex*, et declaratione s. m. Pii PP. IX edita die 12 mens. Junii anni 1858, quibus superioribus Ordinum Regularium prohibetur, ne litteras dimissoriales concedant novitiis aut professis votorum simplicium triennialium, ad hoc ut titulo paupertatis ad sacros ordines promoveri valeant, eadem dispositiones extenduntur etiam ad instituta votorum simplicium, ita ut horum institutorum superiores non possint in posterum litteras dimissoriales concedere pro sacris ordinibus, vel quomodo-cumque ad sacros ordines alumnos promovere titulo mensae communis, vel missionis, nisi illis tantum alumnis, qui vota quidem simplicia, sed perpetua jam emisissent, et proprio instituto stabiliter aggregati fuerint; vel qui saltem per triennium permanserint in votis simplicibus temporaneis quoad ea instituta quae ultra triennium perpetuam differunt professionem. Revocatis ad hunc effectum omnibus

indultis ac privilegiis jam obtentis a S. Sede, necnon dispositionibus contrariis in respectivis constitutionibus contentis, etsi tales constitutiones fuerint a Sede Apostolica approbatae.

» II. Hinc notum sit oportet de generali regula haud in posterum dispensatum iri, ut ad majores ordines alumnus congregationis votorum solemnium promoveatur, quin prius solemnem professionem emisit, vel per integrum triennium in votis simplicibus perseveraverit, si alumnus instituto votorum simplicium sit addictus. — Quod si interdum causa legitima occurrat, cur quispiam sacros ordines suscipiat, triennio nondum expleto, peti poterit ab Apostolica Sede dispensatio, ut clericus vota solemnia nuncupare possit, quamvis non expleverit triennium; quoad instituta vero votorum simplicium, ut vota simplicia perpetua emittere possit, quamvis non expleto tempore a respectivi instituti constitutionibus praescripto pro professione votorum simplicium perpetuorum.

» III. Dispositiones contentae in decreto S. C. Concilii jussu s. m. Urbani VIII edito 21 Sept. 1624, incipien. *Sacra Congregatio*, ac in decreto ejusdem S. C. jussu s. m. Innocentii XII edito die 24 mens. Julii anni 1694, incipien. *Instantibus*, ac in aliis decretis generalibus, quibus methodus ordinatur a superioribus Ordinum Regularium servanda in expellendis propriis alumnis, nedum in suo robore manent, sed servandae imponuntur etiam superioribus institutorum votorum simplicium, quoties agatur de aliquo alumno vota simplicia quidem sed perpetua professo, vel votis simplicibus temporaneis adstricto ac in sacris insuper ordinibus constituto dimittendo; ita ut horum neminem et ipsi dimittere valeant, ut nunc dictum est, nisi ob culpam gravem, externam, et publicam, et nisi culpabilis sit etiam incorregibilis. Ut autem quis incorregibilis revera habeatur, superiores praemittere debent, distinctis temporibus, trinam admonitionem et correctionem: qua nihil proficiente, superiores debent processum contra delinquentem instruere, processus resultantia accusato contestari, eidem tempus congruum concedere, quo suas defensiones sive

per se, sive per alium ejusdem instituti religiosum, exhibere valeat; quod si accusatus ipse proprias defensiones non praesentaverit, superior seu tribunal defensorem, ut supra, alumnus respectivi instituti ex officio constituere debet. Post haec superior cum suo consilio sententiam expulsionis aut dimissionis pronuntiare poterit, quae tamen nullum effectum habebit si condemnatus a sententia prolata rite ad S. C. EE. et RR. appellaverit, donec per eandem S. C. definitivum judicium prolatum non fuerit. — Quoties autem gravibus ex causis procedendi methodus supradicta servari nequeat, tunc recursus haberi debeat ad hanc S. C. ad effectum obtinendi dispensationem a solemnitatibus praescriptis, et facultatem procedendi summario modo juxta praxim vigentem apud hanc S. C.

» IV. Alumni votorum solemnium, vel simplicium perpetuorum vel temporalium, in sacris ordinibus constituti, qui expulsi vel dimissi fuerint, perpetuo suspensi maneant, donec a S. Sede alio modo eis consulatur; ac praeterea episcopum benevolam receptorem invenerint, et de ecclesiastico patrimonio sibi providerint.

» V. Qui in sacris ordinibus constituti et votis simplicibus obstricti sive perpetuis, sive temporalibus, sponte dimissionem ab Apostolica Sede petierint et obtinuerint, vel aliter ex Apostolico privilegio a votis simplicibus vel perpetuis vel temporaneis dispensati fuerint, ex claustris non exeant, donec episcopum benevolam receptorem invenerint, et de ecclesiastico patrimonio sibi providerint, secus suspensi maneant ab exercitio susceptorum ordinum. Quod porrigitur quoque ad alumnos votorum simplicium temporalium qui quovis professionis vinculo jam forent soluti, ob elapsam tempus quo vota ab ipsis fuerunt nuncupata.

» VI. Professi tum votorum solemnium, tum simplicium, ab Ordinariis locorum ad sacros ordines non admittantur, nisi, praeter alia a jure statuta, testimoniales litteras exhibeant, quod saltem per annum sacrae theologiae operam dederint, si agatur de subdiaconatu; ad minus per biennium, si de diaconatu; et quoad presbyteratum, saltem

per triennium, praemisso tamen regulari aliorum studiorum curriculo.

» Haec de expresso Sanctitatis Suae mandato praefata Sacra Congregatio constituit atque decernit, contrariis quibuscumque, etiam speciali et individua mentione dignis, minime obstantibus.

» Datum Romae, ex Sacra Congregatione Episcoporum et Regularium, die 1 *novembris* 1892.

» I. CARD. VERGA, *Praef.*

» JOS. M., Arch. CAESARIEN., *Secretarius* ».

589. Fusius nunc de titulo seu titulis sacrae ordinationis pro clericis *saecularibus*. Jam diximus (n. 579) antiquitus unum fuisse pro omnibus promovendis titulum *ecclesiae*; qui titulus deinde recessit ab aula, ita ut hodie admitti non possit sine speciali Sedis Apostolicae concessione, ut patebit ex canonibus citandis, et praesertim ex Conc. Trid., *sess. XXI, cap. II, de ref.* Obsoleto autem titulo *ecclesiae*, pro ordinatione in sacris saecularium hodie sunt tres tituli, *beneficii* qui titulo *ecclesiae* successit, *patrimonii* et *pensionis*; sed titulus *beneficii* est ordinarius et praecipuus, titulus vero *patrimonii* aut *pensionis* est pro iis tantum quos episcopus judicaverit assumendos pro necessitate vel commo- ditate ecclesiarum suarum. Haec indigent declaratione.

590. Institutis in ecclesia beneficiis, titulus significavit beneficium in ecclesia; et canonum prohibentium saecula- rem promoveri sine titulo sensus erat non esse ordinandum saecularem, qui beneficium ecclesiasticum non haberet. Hoc modo intelligi debet *can. 2, dist. 70*, in Decreto, et celebre *cap. 4, De praebendis*., quod est concilii Lateranensis III sub Alexandro III (*an. 1179*): « Episcopus si aliquem sine certo titulo, de quo necessaria vitae percipiat, in diaconum vel presbyterum ordinaverit, tamdiu ei necessaria submi- nistret, donec in aliqua ecclesia ei convenientia stipendia militiae clericalis assignet, nisi talis forte ordinatus de sua vel paterna haereditate subsidium vitae possit habere ». In hac decretali titulus, idest beneficium, exigitur tantum pro diacono et presbytero; sed Innocentius III, in *cap. 16, De*

praebendis, etc., illud exigit etiam pro subdiacono; imo vult in genere omnibus ordinatis conferri ecclesiasticum be- neficium; et cohaeret *cap. 2, ejusd. tit.*, et *cap. 13, De aetate*, etc. At in Ecclesia Romana, et postea in Ecclesia uni- versali praxis invaluit, ut beneficium ecclesiasticum esset necessarium tantum promovendis ad subdiaconatum, diaco- natum et presbyteratum, juxta Innocentium IV, in *cit. cap. 4, De praebendis*: « Sed Romana Ecclesia non cogit provi- dere nisi constitutis in sacris ».

591. Porro citatus canon Lateranensis proprie non tra- dit posse promoveri sine beneficio clericum saecularem, si habeat ex sua vel paterna haereditate subsidium vitae; sed tantum in hoc casu episcopum, qui eum sine beneficio sacris initiavit, non teneri eidem necessaria vitae subministrare (1). At illud clare tradere videtur *cap. 23, De praebendis*, con- tinens responsonem Innocentii III archiepiscopo Bisuntino: « Tuis quaestionibus respondemus quod clericos in minori- bus ordinibus constitutos, de patrimonialibus bonis habentes unde possint congrue sustentari, etsi nondum fuerint beneficium ecclesiasticum assecuti (dummodo aliud cano- nicum non obsistat), ad superiores poteris ordines promo- vere (2) ». Imo nonnulli interpretes, attentis hujus decreta- lis verbis, censent neque necesse fuisse, quod patrimonialia bona in titulum sacrae ordinationis constituerentur. Hinc factum est, ut licet verus et proprius sacrae ordinationis titulus esset beneficium, tamen clerici, sufficiens habentes patrimonium, passim ad ordines sacros promoverentur, et etiam vocabulum *tituli patrimonii* invectum fuerit.

592. Exinde commoda et incommoda; nam « que cette innovation ait contribué à gagner à l'état ecclésiastique des hommes possesseurs de grandes richesses, mûs unique- ment par le désir de se vouer, corps et biens, au service de Dieu et de son Église, c'est là un fait incontestable; mais son résultat le plus positif fut de pousser dans les rangs du clergé une foule de riches oisifs, qui trouvaient facilement

(1) Phillips, I, § 57; Fagnanus, in *comm. cit. cap. 4, De praebendis*, etc.

(2) Fagnanus, *l. c.*, n. 24.

le moyen de se soustraire à la surveillance de l'évêque » ; Phillips, *l. c.*

593. Et sicut patrimonium, ita etiam *pensio*, non solum ecclesiastica cujuscumque speciei, sed etiam laicalis, admittebatur tamquam canonicus ordinationis titulus. Nimirum pensio alia est ecclesiastica, idest ex bonis ecclesiasticis, alia laicalis ex bonis laicalibus. Pensio autem ecclesiastica est duplicis speciei. Alia in perpetuum constituitur decreto episcopi ex redditibus ecclesiae, conferenda clerico canonica institutione ; et haec est verum ac proprie dictum beneficium ecclesiasticum. Alia constituitur ad tempus super fructibus ecclesiae, et alicui assignatur auctoritate superioris ob rationabilem causam, et haec beneficium ecclesiastici nomen non nisi lato sensu meretur (1). Pensio autem laicalis inter bona patrimonialia pure et simpliciter recensenda est. Clerici igitur saeculares titulo pensionis cujuscumque passim ordinabantur in sacris.

594. Succedit Conc. Trid., *sess. XXI, cap. II, de ref.* Quidam ex Patribus putabant solum beneficium titulum esse admittendum, et ideo illos tantum quos possessio proventus ecclesiastici ad ecclesiae ministrandum compelleret. At acriter obstiterunt illarum regionum antistites, ubi ecclesiastici redditus paucissimi sunt et plerumque tenuissimi, ideoque insufficientes, nisi multi simul conjuncti, ad alendum presbyterum qui eos possidet ; quare si plures illic sacerdotes non essent quam quotquot illis proventibus alii possent, rudes earum nationum populi nimis silvescerent ex cultorum penuria, et paulatim Dei notitia vix in illis permaneret (2). Concilium, utriusque sententiae quodammodo rationem habens, sequens tulit decretum :

« Cum non deceat eos qui divino ministerio adscripti sunt cum ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem quaestum exercere, compertumque sit complures plerisque locis ad sacros ordines nullo fere delectu admitti, qui variis artibus et fallaciis confingunt se beneficium ecclesiasticum

(1) Fagnanus, in *comm. cap. 31, De rescriptis, n. 40 sequ.*

(2) Pallavicini, *Hist. Conc. Trid., lib. XVII, cap. IX* ; Ben. XIV, *De syn., XI, II, n. 14.*

aut etiam idoneas facultates obtinere ; statuit sancta Synodus ne quis deinceps clericus saecularis, quamvis alias sit idoneus moribus, scientia et aetate, ad sacros ordines promoveatur, nisi prius legitime constet eum beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad victum honeste sufficiat, pacifice possidere. Id vero beneficium resignare non possit, nisi facta mentione quod ad illius beneficium titulum sit promotus, neque ea resignatio admittatur nisi constito quod aliunde vivere commode possit, et aliter facta resignatio nulla sit. Patrimonium vero vel pensionem obtinentes ordinari posthac non possint, nisi illi quos episcopus judicaverit assumendos pro necessitate vel commoditate ecclesiarum suarum ; eo quoque prius perspecto, patrimonium illud vel pensionem vere ab eis obtineri, taliaque esse quae eis ad vitam sustentandam satis sint ; atque illa deinceps sine licentia episcopi alienari aut extinguere aut remitti nullatenus possint, donec beneficium ecclesiasticum sufficiens sint adepti, vel aliunde habeant unde vivere possint, antiquorum canonum poenas super his innovando ».

Hoc decretum Tridentinum in re nostra adhuc viget, et fusiorem exigit expositionem, praeunte S. C. C.

595. Ex hoc decreto apparet in primis ratam haberi praxim jam ubique receptam (*n. 590*) ut titulus canonicus jure communi non sit necessarius nisi pro ordinationibus in sacris. Attamen ex una parte putamus episcopum per se posse, si id necessarium aut opportunum pro bono suae dioecesis judicaverit, illum exigere etiam pro ordinibus minoribus et prima tonsura conformiter antiquae disciplinae. Honorante, *cap. I, not. V*, quoad clericos Romanae dioecesis haec habet : « Cum de anno 1718 cl. me. Card. Paracciani tunc temporis Vicario Urbis relatum esset nonnullos clericos Romanos ob deficientiam beneficium et patrimonii sufficientium pro suscipiendis sacris ordinibus vilissima quaedam munia et artes cum dedecore ordinis exercere, sub die 25 Febr. ejusd. anni... praecepit et ordinavit, facto prius verbo cum SSmo, ut de cetero nemo ex Romanis prima clericali tonsura initiaretur, nisi prius per legitima documenta constaret eum de patrimonio provisum esse, seu expectativa vere

esset beneficii aut capellaniae proxime obtinendae, omni et quacumque fraude remota: quod a Vicariis pro tempore usque ad praesens observatum fuit... Hujusmodi autem patrimonium, etsi ejus non sit reditus ut taxam aequet scutorum sexaginta monetae Romanae juxta stylum et laudabilem consuetudinem almae Urbis pro sacris ordinibus, solet nihilominus ab Emo Vicario admitti, dummodo defectus talis non sit ut medietatem praememoratae taxae excedat: et aliquando justis ac legitimis intervenientibus causis, et ex speciali gratia, solet loco patrimonii, admittere alimenterum obligationem per parentes vel alios proximos consanguineos praestandorum ». Hoc autem decretum Card. Paracciani in Urbe non amplius servatur: sed hodie, si aliqua est dubitandi ratio, exigitur tantum a parentibus vel ab alia persona quae promovendi curam habet, obligatio in scriptis praebendi eidem promovendo alimenta ac vestes usque ad illius ordinationem in sacris. In dioecesi Melevitana ex speciali pontificio jure titulus requiritur pro ipsa habitus ecclesiastici susceptione: de qua re vide folium S. C. C. in *Melevitana, Cooptationis ad clericalem coetum et institutionis ad beneficia*, 9 Aug. 1890. Ex alia autem parte titulus canonicus necessarius est pro singulis ordinationibus in sacris, licet unus idemque titulus pro omnibus sufficiat, ita ut nec subdiaconatus, nec diaconatus, nec presbyteratus conferri sine titulo possit; e. g. non posset ad ultiores ordines admitti is cujus titulus post subdiaconatus ordinationem periit, aut qui subdiaconus promotus fuit sine titulo. Id satis indicat numerus pluralis: *Ad sacros ordines* in decreto Tridentino (1).

596. Praeterea ex relato decreto evidens est titulum ordinarium ordinationis clericorum saecularium esse titulum beneficii, sed episcopum posse titulo patrimonii vel pensionis illos ordinare, quos assumendos judicaverit, pro necessitate aut commoditate suarum ecclesiarum. Proinde Conc. Trid. videtur hac in re correxisse *cit. cap. 23, De praebendis* (2). Id deinde confirmavit et inculcavit Innocentius XI

(1) Fagnanus, in *cit. cap. 4, De praebendis*, n. 4.

(2) Fagnanus, *l. c.*, n. 24.

litteris ad singulos episcopos per S. C. C. missis die 13 *Maii* 1679: « Deinde per has circulares litteras episcopis omnibus sanctissimum Tridentinum decretum in memoriam reduci mandavit, quatenus omnes illud sancte custodiant, sciantque non aliter ordinandum ad titulum patrimonii vel pensionis, nisi cum Ecclesiae necessitas vel commoditas id exigat: *qua in re prudens episcopi timoratumque judicium servari debet* ». Imo aliquando obtinetur ab Apostolica Sede privilegium ordinationis extra tempora cum clausula: *Ut parentibus tuis solatio esse possis, et fervore devotionis accensus, ad sacros ordines extra tempora ac interstitiis non servatis, ad titulum patrimonii tui, seu perpetui beneficii ecclesiastici, dummodo illud pacifice possideas, promoveri possis, concedimus*. Quaesitum fuit an vigore Brevium hujusmodi quis promoveri possit ad titulum patrimonii, non obstante quod non concurrat ecclesiae necessitas vel commoditas, quum causa motiva hujusmodi concessionum videatur solatium parentum; et S. C. C. die 9 *Sept.* 1789 respondit *negative* (1).

Porro judicium de hac ecclesiarum suarum necessitate vel commoditate remittitur prudentiae ipsius episcopi, uti S. C. C. in ultimis verbis superius relatis docet. Episcopus igitur in genere debet titulum beneficii exigere; sed potest etiam titulum patrimonii vel pensionis admittere, quoties id necessarium aut utile suae ecclesiae judicaverit. Cum vero in Galliis beneficia ordinationis titulum constituentia deficiant, patet necessitatem aut utilitatem ecclesiae pro admittendis patrimonii vel pensionis titulo semper verificari. Qui vero est de beneficio ad congruam sustentationem sufficienti provisos, nequit promoveri titulo patrimonii vel pensionis, sed debet promoveri titulo ejusdem beneficii (2).

597. Ut vero beneficium, patrimonium, pensio constituere valeant ordinationis titulum, necesse est ut reditus sint *sufficientes* ad honestam sustentationem; honestam

(1) Giraldu, p. II, sect. 55.

(2) Honorante, *cap. III, not. III*, citans S. C. C. in *Sorana*, 26 *Jan.* 1669, et in *Camerinen.*, 4 *Aug.* 1685.

scilicet in se, ne clericus emendicare aut viles artes exercere cogatur, non autem etiam pro qualitate candidati (1).

Haec autem sufficientia non potuit jure determinari ita ut eadem sit pro omnibus locis, cum a regionum pendeat varietate; sed episcopi fere omnes in suis synodis aut extra synodum certam praescripserunt quantitatem reddituum qui in sua dioecesi censentur sufficientes ad honestam clerici sustentationem; quae proinde quantitas dicitur *taxa synodalis*, licet extra synodum ab episcopo determinata sit (2). Imo haec taxa synodalis potest in eadem dioecesi alia constitui pro iis qui in oppidis aut montibus degunt, et alia pro iis qui in civitate (3). Pariter potest taxa synodalis variari; et merito ab episcopo in synodo vel etiam extra synodum variatur juxta circumstantias temporum quae forte majores vel minores redditus pro honesta sustentatione exigunt. Deficiente taxa synodali, attendendus est mos dioecesis.

Igitur redditus beneficii, patrimonii, pensionis debent saltem pertingere ad synodalem taxam, aut dioecesanam consuetudinem, sed nil profecto vetat quominus illam excedant, non obstante responsione relata ob Honorante, *cap. III, not. III*. Quid si aliquid deest? Datur parvitas materiae, qualis erunt duo vel tria respectu triginta (4), aut etiam quinque respectu viginti quinque (5), ita ut si haec parva quantitas titulo deficeret, ordinans et ordinatus non peccarent mortaliter poenasque statutas effugerent. In archidioecesi Bononiensi tempore quo Lambertinus eam regebat, taxa synodalis exigebat redditus quadraginta scutatorum Romanorum (6); in dioecesi Romana exigit sexaginta scutatorum Romanorum (7); in dioecesi Parisiensi quadringentorum francorum (8).

(1) Garcias, *De beneficiis*, p. II, cap. V, n. 114.

(2) Ben. XIV, *De syn.*, XII, IX, n. 1.

(3) Ben. XIV, *Inst. Ecc.* XXVI, n. 4.

(4) Marchin., *De sacram. ord.*, tract. II, p. VI, cap. VII, diff. 2, apud Honorante, *cap. VIII, not. XI*.

(5) Sanchez, *Opusc. Mor.*, tom. II, lib. I, dub. 75, n. 8.

(6) Ben. XIV, in *cit. Inst. Ecc.*, n. 4.

(7) Honorante, *cap. I, not. V*.

(8) Rituel de Paris, an. 1839, pag. 749.

Semel autem constituta synodali taxa, episcopus nequit in eadem dispensare, clericumque ad sacros ordines admittere cum titulo qui habet redditus pauciores in notabili quantitate; id enim idem esset ac ipsum ordinare sine titulo canonico (1).

Quod si clericus in una dioecesi habet beneficium quod est titulus suae ordinationis, et domicilium obtinet in alia dioecesi a cujus episcopo ordinatur, attendi debet taxa synodalis vel consuetudo dioecesis domicilii, nisi beneficium sit residentiale; idemque repetas si in prima dioecesi habet patrimonium (2).

Porro quod beneficium, patrimonium, pensio talis sint redditus ut ad taxam synodalem vel morem regionis attingant, probari debet idoneis testimoniis vel documentis: praxim quae servatur in Urbe circa hanc probationem, vide apud Honorante, *cap. III, not. II*.

598. At vero si beneficium non habet redditus sufficientes, suppleri potest ex patrimonio, praesertim si necessitas aut commoditas ecclesiae verificetur. Hinc proposito dubio: « An clericus, alioquin idoneus, habens beneficium de per se insufficientes, sed, juncto patrimonio, habeat quod sufficiat ad honestam vitae sustentationem, possit promoveri »; S. C. C. respondit, die 24 Oct. 1589, posse juxta formam Concilii, *sess. XXI, cap. II* (3). At clericus in casu ordinari non potest, nisi ab episcopo proprio ratione originis, aut domicilii vel ex ejus licentia; nam beneficium insufficientes satis non est ad habendum episcopum proprium ad normam const. *Speculatores*; de qua re alias. Pariter nil vetat quominus beneficium insufficientes suppleatur ex alio beneficio sive in eadem sive alia dioecesi obtento, dummodo utrumque simul unitum taxam adaequet (4).

599. Et quidem redditus debent esse sufficientes, detractis expensis; secus enim honestae sustentationi satis jam

(1) Honorante, *cap. VIII, not. X*.

(2) Innocentius XII, in const. *Speculatores* (*Alleg. III*).

(3) Giraldi, p. II, *sect. 54*; Honorante, *cap. III, not. II*; Garcias, *De beneficiis*, p. II, *cap. V, n. 111*; Ben. XIV, *Inst. Ecc.* XXVI, n. 10.

(4) Giraldi, l. c.

non forent. Id vero intelligendum est de oneribus certis et fixis, non vero de extraordinariis (1). Utrum etiam onera Missarum beneficio adnexarum sint detrahenda necne, disputatum praesertim fuit in S. C. C. quo tempore Lambertinus erat a secretis. Opinabantur plerique onera Missarum esse detrahenda, cum liberum est beneficiario illis per se vel per alium satisfacere; secus vero cum Missas per se ipsum celebrare tenetur, dummodo ordinandus, donec ascendat ad sacerdotium, loco eleemosynae Missarum aliunde habeat quo vivere possit. Siquidem in primo casu, si in morbum incidat, quo a celebrando praepediatur, debet alteri sacerdoti consuetam eleemosynam elargiri ut Missas celebrare faciat; ac proinde si morbus diuturnussit, periculum erit ne beneficiarius ad extremam redigatur paupertatem, cui sacri canones et praecipue Tridentinum obviare voluerunt, cum titulum sive patrimonii sive beneficii in clerico saeculari exegerunt ut ad sacros ordines valeat promoveri. Huiusmodi autem periculum iidem doctores abesse aiunt in secundo casu; qui enim tenetur Missas celebrare per se ipsum, tempore quo aegrotat, aut alio detinetur legitimo impedimento, nulla afficitur obligatione celebrandi per alium, ut nonnulli censent. Hanc distinctionem probaverat S. C. C. in *Tiburтина, Ordinationis*, 8 Jul. 1690; quam resolutionem confirmavit, et sequi posse post Bullam Innocentianam declaravit eadem S. C. in *Signina, Ordinationis*, 14 Apr. 1696, et in *Neapolitana seu Scalen.*, 19 Febr. 1701. Alii autem arbitrabantur onera Missarum in neutro casu esse detrahenda: etenim cum eleemosyna quae sacerdoti datur, sit *quasi stipendium suae sustentationis*, ut ait D. Thomas, 2. 2. q. 100, a. 2, ad 2um, nulla ratio patitur eam excludi a censu reddituum qui sufficientem sustentationem sacerdoti suppeditant. Neque in contrarium facit quod tempore infirmitatis sacerdos, cui liberum est celebrare per alium, huic teneatur elargiri stipem ad sui ceteroquin alimoniam necessariam. Hic siquidem casus infrequens est,

(1) Riganti, *Reg. XXIV Cancell. Apost.*, § III, n. 126; Lamperez, in const. *Speculatores*, n. 366; Monacelli, *Formularium etc.*, tom. I, pag. 345, n. 1 et 2; Card. De Luca, *De beneficiis*, Disc. 90, n. 80.

quem iura non respiciunt; secus in constitutione patrimonii habenda pariter esset ratio ingruentis belli, imminenti alluvionis, similisque infortunii cui obnoxia sunt praedia in patrimonium assignata. Praeterea sacerdotem ad quem onus incumbit celebrandi per se ipsum, si impediatur infirmitate quae sit diuturna, teneri suae obligationi satisfacere per alium, rectius docent De Lugo, *De sacram. Euchar.*, disp. XI, sect. 3, n. 48, 49; Diana, in edit. coord. tom. II, tract. I, res. 59; Passer., *De stat. hom.*, tom. II, quaest. 287, art. 4, n. 1120; quorum sententiam sectata est S. C. C. in *Romana, Celebrationis Missarum*, 4 Jun. 1689, et in alia *Romana*, 2 Oct. 1721: ac proinde nullum, quantum attinet ad rem praesentem, videtur ponendum discrimen inter eum qui tenetur Missas per se ipsum celebrare, ac alterum cui potestas est celebrandi per alium. In hac opinionum varietate quaestio proposita fuit S. C. C. die 8 Aug. 1722, et die 24 Apr. 1723, et tandem die 17 Julii ejusdem anni decisum fuit rem esse relinquendam conscientiae et arbitrio Ordinariorum, qui, spectatis locorum et personarum conditionibus, vel in particularibus casibus statuunt, vel etiam in synodo per modum legis decernant, utrum onera Missarum sint detrahenda necne e redditibus beneficii, a quibus ordinandus suam honestam sustentationem est percepturus (1).

600. Praeterea redditus beneficii, patrimonii, pensionis, ut titulus sit canonicus, debent esse *perpetui*, ita ut ordinatus in sacris hos sufficientes fructus a tempore ordinationis perenniter ac stabiliter reipsa faciat suos per totum vitae curriculum, aut saltem donec de alio canonico titulo provideatur. Ad rem facit responsio S. C. C., 14 Maii 1671. Expositum fuerat: « Clerico N. habenti annua decem, N. laicus, supplendo usque ad viginti quinque, promisit annua quindecim, ut ad sacros ordines promoveri posset, eique super ejus proprio fundo donavit sub infrascriptis conditionibus et declarationibus, quod praedicta annua quindecim essent in supplementum patrimonii ecclesiastici, quod sol-

(1) Ben. XIV, *De syn.*, XII, IX, n. 3 sequ.